

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Regresní právo úrazové pojišťovny vůči zaměstnavateli

Úrazová pojišťovna, u které je zaměstnavatel ze zákona pojištěn, má vůči zaměstnavateli právo na náhradu plnění (odškodnění), které za zaměstnavatele vyplatí zaměstnanci, jenž utrpěl pracovní úraz, došlo-li ze strany zaměstnavatele nebo jeho zaměstnance (avšak nikoliv samotného poškozeného, tedy ze strany jiného zaměstnance) k zvláště závažnému porušení předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a toto porušení bylo v příčinné souvislosti se vznikem škody.

Zákonné úrazové pojištění

Podle ust. § 365 odst. 1 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, tj. od 1. 1. 2007, do dne nabytí účinnosti jiné právní úpravy pojištění odpovědnosti zaměstnavatele při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, řídí dané zákonné pojištění ust. § 205d zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. [231/1992](#) Sb., zákona č. [74/1994](#) Sb. a zákona č. [220/2000](#) Sb. (jinak tedy zrušeného někdejšího zákoníku práce); vyhláškou č. [125/1993](#) Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ve znění vyhlášky č. [43/1995](#) Sb., vyhlášky č. [98/1996](#) Sb., vyhlášky č. [74/2000](#) Sb., vyhlášky č. [487/2001](#) Sb. a zákona č. [365/2011](#) Sb.; a zákonem č. [182/2014](#) Sb. Tím, že došlo ke zrušení zákona č. [266/2006](#) Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, **řídí se zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání uvedenou dosavadní právní úpravou.** Předpokládá se, že nově koncipované úrazové pojištění zaměstnanců, realizované státem namísto komerčními pojišťovnami, by mohlo vzniknout někdy kolem r. 2020, počítejme však spíše s pozdějším datem, jestli vůbec k tomu dojde, s ohledem na legislativní peripetie se zákonem o úrazovém pojištění zaměstnanců.

Zaměstnává-li zaměstnavatel alespoň jednoho zaměstnance, je ze zákona povinen platit pojištění, ze kterého bude uhrazena jeho zaměstnanci škoda zejména na zdraví vzniklá v souvislosti s pracovním úrazem a nemocí z povolání. **Zákonné pojištění vzniká ze zákona dnem vzniku prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele,** tuto skutečnost je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně. Zaměstnavatelé, jimž nově vzniká povinnost účasti na zákonném úrazovém pojištění, oznamují tuto skutečnost Kooperativě, pojišťovně, a.s., Vienna Insurance Group, na předepsaném formuláři. Zaměstnavatelé, kteří měli k 31. 12. 1992 pojištění u České pojišťovny, a.s., jsou nadále pojištěni u této pojišťovny.

Povinnosti zaměstnavatele a míra jeho odpovědnosti

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce. Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda nebo nemajetková újma vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (ust. § 269 odst. 1 zákoníku práce). Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou nemocí z povolání, jestliže zaměstnanec naposledy před jejím zjištěním pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen (ust.

269 odst. 2 zákoníku práce). Podmínky úplného nebo částečného zproštění odpovědnosti zaměstnavatele upravují ust. § 270 zákoníku práce.

Kdy nahrazuje zaměstnavatel škodu, přestože je pojištěn?

Podle ust. § 2 odst. 1 věty první vyhlášky č. [125/1993](#) Sb. zaměstnavatel má právo, aby za něj úrazová pojišťovna (Česká pojišťovna, a.s. nebo Kooperativa, pojišťovna, a. s.) nahradila škodu, která vznikla zaměstnanci při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání v rozsahu, v jakém za ni zaměstnavatel odpovídá podle zákoníku práce. **Podle ust. § 10 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [125/1993](#) Sb. pojišťovna má vůči zaměstnavateli právo na náhradu až do výše poskytnutého plnění, došlo-li ze strany zaměstnavatele nebo jeho zaměstnance k zvláště závažnému porušení předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a pokud toto porušení bylo v příčinné souvislosti se vznikem škody.** Ve svém rozsudku spis. zn. 32 Cdo 3790/2014, ze dne 8. 9. 2016, Nejvyšší soud ČR vyložil pojem "zaměstnanec" v posledně jmenovaném ustanovení předmětné vyhlášky, a to na základě sporu České pojišťovny se zaměstnavatelem, na kterém se domáhala, využívajíc svého postizního (regresního) práva, náhrady plnění, jež zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz, vyplatila. Pojišťovna uplatnila vůči zaměstnavateli postih (regres), který odvodila od zvláště závažného porušení předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci poškozeným zaměstnancem.

Skutkový základ sporného případu

Zaměstnanci se při předvrtávání plastového rámu kompletovaného okna zlomil vrták a odlomená část mu poranila oko. Zaměstnanec, jenž neměl při práci ochranné brýle, ačkoliv to bylo při této pracovní činnosti jeho povinností, nebyl řadovým dělníkem, nýbrž mistrem ve výrobě, jenž nejen že byl proškolen o předpisech o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, ale jeho úkolem bylo dbát o to, aby pravidla bezpečnosti práce byla na pracovišti dodržována. Příslušný oblastní inspektorát práce nezjistil při následné kontrole na straně zaměstnavatele žádné nedostatky při zajišťování bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. **Pracovní úraz byl způsoben výlučně zaviněným protiprávním jednáním poškozeného zaměstnance, tj. bez zapříčinění zaměstnavatele či jiného zaměstnance.** Vzhledem k tomu pojišťovna na návrh zaměstnavatele vyplatila poškozenému zaměstnanci odškodnění snížené o 30 %.

Rozhodnutí nižších soudů

Soud prvního stupně žalobu zamítl, avšak odvolací soud jeho rozsudek svým usnesením zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud neshledal správným prvostupňový soudní výklad ust. § 10 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [125/1993](#) Sb., podle něhož **regresní nárok nemá opodstatnění, bylo-li pojistné plnění spojeno se vznikem škody, která byla způsobena výlučně zaviněným porušením předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci ze strany poškozeného pracovníka, a regresní nárok vzniká jen tehdy, pokud se takového jednání dopustí zaměstnavatel nebo jiný zaměstnanec zaměstnavatele.** (Soud prvního stupně tedy vyložil pojem „zaměstnanec“ jako „jiný než poškozený zaměstnanec“). Odvolací soud naopak uzavřel, že užitý pojem „zaměstnanec“ „míní“ jakéhokoliv zaměstnance, tedy i zaměstnance poškozeného.

Odůvodnění dovolání

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalovaný zaměstnavatel dovoláním, v němž shledal nelogickým, aby porušení povinností ze strany postiženého zaměstnance zakládalo krácení jeho odškodnění a stran plnění, které zaměstnanci náleží, bylo toto porušení povinností regresním důvodem (nárokem) vůči zaměstnavateli. Smysl regresní náhrady spatřoval odvolatel v tom, že pojišťovna má nárok

„uplatňovat vyplacené plnění“ na tom, kdo škodu způsobil, zejména porušením svých povinností; zaměstnavatel v tomto smyslu odpovídá za regres, pokud dopustil, aby v jeho provozu byly porušovány bezpečnostní předpisy, a to buď tím, že nejsou vytvořeny podmínky pro dodržování bezpečnostních předpisů, anebo pracovní úraz postiženému způsobil svým jednáním jiný zaměstnanec. V takových případech má regresní náhrada svůj smysl a logiku. Naopak **nebylo-li ve věci prokázáno porušení předpisů ze strany zaměstnavatele ani ze strany jiného než postiženého zaměstnance, podmínky pro uplatnění regresu dány nejsou.**

Jazykový výklad nepostačuje, je nutný teleologický výklad

Nejvyšší soud ČR uvedl, že na samotné jazykové vyjádření obsažené v právním předpise (na jeho dikci) spoléhat nelze; prohřešky z pohledu pravidel legislativní techniky nejsou při tvorbě právních předpisů v poměrech České republiky vzácným jevem, zejména v rovině právních předpisů podzákoných. Nelze tudíž přikládat podstatný význam té skutečnosti, že ve vykládaném ustanovení byl užit obecný pojem „zaměstnanec“, pod který lze z formálního hlediska subsumovat též samotného poškozeného, neboť i ten je zaměstnancem. Bylo třeba přistoupit k výkladu teleologickému. Smysl a účel právní úpravy obsažené v ust. § 10 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [125/1993](#) Sb. (ratio legis) směřuje k posílení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a toto ustanovení je zacíleno na zaměstnavatele.

Smysl a účel regresního práva pojišťovny

Postižní právo pojišťovny zakotvené v posuzovaném (vykládaném) ustanovení má charakter sankce (jak Nejvyšší soud vysvětlil již v rozsudku ze dne 24. 1. 2001, spis. zn. 25 Cdo 607/99), která má stimulovat zaměstnavatele k dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, prostřednictvím postihu za jejich zvláště závažné porušení; **zaměstnavatel nemůže hřešit na to, že je pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při pracovním úrazu pojištěn.** Nese přitom důsledky jak toho, že porušil kvalifikovaným způsobem povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tak toho, že škodu poškozenému způsobili kvalifikovaným porušením takových předpisů jeho zaměstnanci (rozuměno při plnění pracovních úkolů zaměstnavatele). Není pak zřejmé, v jakém ohledu by mohl být tento účel naplněn, byl-li tím, kdo se dopustil porušení předpisů majícího za následek vznik škody, nikoliv zaměstnavatel, popřípadě jiní jeho zaměstnanci, nýbrž právě jen poškozený zaměstnanec. Pravidlo, podle něhož by měl být za zvláště závažné porušení předpisů poškozeným pracovníkem postižen zaměstnavatel, jenž se nedopustil žádného porušení, natož pak závažného, by postrádalo logiku. Definovanému (v předchozím textu) účelu ust. § 10 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [125/1993](#) Sb. vyhovuje výkladová varianta, podle níž **je zaměstnavatel postižen pouze za takové zvláště závažné porušení předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci mající za následek poškození zaměstnance při pracovním úrazu, jehož se dopustil zaměstnavatel anebo jehož se dopustil jiný jeho zaměstnanec než ten, který byl poškozen. Důsledky toho, že škodu si porušením těchto předpisů způsobil sám poškozený zaměstnanec, nese - za splnění ostatních zákoníkem práce stanovených předpokladů - sám poškozený, neboť zaměstnavatel se v takovém případě odpovědnosti za škodu podle okolností zcela či zčásti zproští a pojistiteli v příslušném rozsahu nevznikne povinnost poškozenému zaměstnanci plnit, neboť jeho povinnost k náhradě škody je omezena rozsahem, v jakém za škodu odpovídá zaměstnavatel.**

Závěr

Zaměstnancem, s jehož zvláště závažným porušením předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci se podle ust. § 10 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. [125/1993](#) Sb., ve znění

pozdějších předpisů, pojí postěžní právo pojistitele vůči zaměstnavateli, se tedy rozumí jiný zaměstnanec než ten, jemuž v přičinné souvislosti s tímto porušením vznikla škoda.

(Nejvyšší soud tedy ve sporném případě změnil rozhodnutí odvolacího soudu tak, že se potvrzuje rozhodnutí soudu prvního stupně.)

Richard W. Fetter

© EPRAVO.CZ - Sbířka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Home office v Česku, Německu a Rakousku: je česká právní úprava práce na dálku dostatečně flexibilní?](#)
- [Postoupení pohledávky na náhradu škody v pracovněprávních vztazích](#)
- [Návrh zákona o digitálních platformách přináší více, než se na první pohled zdá](#)
- [Odposlechy na pracovišti, policejní vyšetřování a skončení pracovního poměru](#)
- [Odpovědnost zaměstnance za schodek](#)
- [Konec improvizace v odměňování: zamyšlení nad návrhem transpozice směrnice o transparentním odměňování](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 1. díl](#)
- [Genderový audit jako strategický nástroj zaměstnavatele: Jak se připravit na implementaci směrnice 2023/970?](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýřů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)